

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Dorota Rysińska

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku **C. G. , Ł. G. , D. G. i A. G.**
o odszkodowanie i zadośćuczynienie za internowanie J. G.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 30 lipca 2014 r.,
wniosku pełnomocnika wnioskodawców
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu
Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 września 2009 r., sygn. akt II AKa (...),
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.
z dnia 19 maja 2009 r., sygn. akt V Ko (...),

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić wniosek o wznowienie postępowania,**
- 2. obciążyć wnioskodawców kosztami sądowymi postępowania o wznowienie, w tym wydatkami w kwocie 20 zł w częściach nań przypadających.**

UZASADNIENIE

W dniu 6 listopada 2008 r. pełnomocnik wnioskodawców C. G., Ł. G. , D. G. i A. G. wystąpił do Sądu Okręgowego w K. z wnioskiem o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców „kwot 25.000 zł tytułem odszkodowania i

zadośćuczynienia za doznaną krzywdę” wynikłą z wykonania decyzji z dnia 17 grudnia 1981 r. o internowaniu J. G. (k. 2 akt V Ko (...)).

Na rozprawie w dniu 13 maja 2009 r. pełnomocnik wnioskodawców nie sprecyzował, jakiej kwoty domaga się tytułem odszkodowania, a jakiej tytułem zadośćuczynienia (k. 44-45).

Wyrokiem z dnia 19 maja 2009 r. Sąd Okręgowy w K., na podstawie art. 8 ust. 1, 1a i 3 oraz art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149 ze zm., dalej jako ustawa lutowa), zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców kwoty po 750 zł tytułem zadośćuczynienia na rzecz każdego z nich z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie wniosek oddalił (k. 52).

Sąd Apelacyjny w (...) po rozpoznaniu apelacji pełnomocnika wnioskodawców, wyrokiem z dnia 28 października 2010 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że podwyższył kwotę zadośćuczynienia przyznaną na rzecz wnioskodawców do wysokości po 2.500 zł dla każdego z nich, a w pozostałym zakresie wyrok utrzymał w mocy (k. 81).

W dniu 16 maja 2014 r. pełnomocnik wnioskodawców wystąpił z wnioskiem o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. Powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 r., w sprawie o sygn. P 21/09, którym uznano za niegodne z Konstytucją RP przepisy art. 8 ust. 1a i 1d ustawy lutowej, domagał się uchylenia wyroków sądów obydwu instancji i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania celem zasądzenia dalszych kwot po 10.000 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia na rzecz każdego z wnioskodawców.

Prokurator Prokuratury Generalnej w piśmie z dnia 8 lipca 2014 r. wniósł o oddalenie wniosku o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie jest zasadny i nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie ulega wątpliwości, że stosownie do treści art. 540 § 2 k.p.k., postępowanie wznawia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności

z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Równie bezsporne jest i to, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 1 marca 2011 r., sygn. P 21/09, uznał, że art. 8 ust. 1a ustawy lutowej jest niezgodny z przepisami Konstytucji RP.

W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że uznanie niekonstytucyjności wymienionych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego przepisów ustawy lutowej nie oznacza konieczności niejako automatycznego wznowienia postępowania we wszystkich sprawach, w których były one podstawą rozstrzygnięcia co do roszczeń w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 26 września 2011 r., II KO 51/11; z 6 czerwca 2013 r., III KO 15/13).

Stwierdził to też sam Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu przywołanego wyroku z dnia 1 marca 2011 r., podnosząc, iż to jego orzeczenie „oznacza możliwość wznowienia postępowania – pod warunkiem, że przy rozstrzyganiu tych spraw zastosowanie znalazł art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, w których żądania wniosków i poniesiona szkoda oraz krzywda przekraczały przewidziane w ustawie 25.000 zł, i gdy sąd nie przyznał odszkodowania lub zadośćuczynienia w oparciu o wcześniejsze jego uzyskanie na podstawie innego tytułu wymienionego w ustawie”.

Przywołane warunki skutecznego wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania, opartym o przepis art. 540 § 2 k.p.k., w sprawie roszczeń w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, nie zostały w niniejszej sprawie spełnione.

Poza sporem jest, że wyrok w rozpoznawanej sprawie został wydany na podstawie uznanego za niezgodny z Konstytucją RP przepisu art. 8 ust. 1a ustawy lutowej. Pełnomocnik wnioskodawców nie wykazał jednak ani by żądana kwota zadośćuczynienia i odszkodowania przekraczała 25.000 zł, ani by tę kwotę przewyższała faktycznie wyrządzona szkoda oraz krzywda.

Z *petitum* wniosku, którym zainicjowano postępowanie, nie wynika jednoznacznie, czy „zasądzenie kwot 25.000 zł na rzecz wnioskodawców” tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia dotyczyło wszystkich wnioskodawców, czy też

każdego z nich (k. 2). Jednak już jego uzasadnienie rozwiewa wszelkie wątpliwości, gdyż wyraźnie stwierdzono w nim, iż „na żadaną kwotę odszkodowania i zadośćuczynienia w wysokości 25.000 zł składa się równowartość utraconych przez internowanego zarobków (...), a także zadośćuczynienie”. Ponadto z apelacji wynika wprost, iż wnioskodawcy domagają się zasądzenia od Skarbu Państwa na ich rzecz „łącznej kwoty 25.000 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia” (k. 61). To zaś wprost dowodzi tego, że żądanie wniosku nie przekraczało kwoty 25.000 zł.

Nie został spełniony także kolejny warunek skutecznego wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania w postaci ustalenia, że poniesiona przez internowanego szkoda i doznana krzywda przekraczały kwotę 25.000 zł. Analiza treści uzasadnień wyroków Sądu Okręgowego w K. i Sądu Apelacyjnego w (...) pozwala stwierdzić, że ustalona przez te Sądy – doznana przez internowanego krzywda była nie wyższa niż 10.000 zł. Orzekające sądy nie stwierdziły natomiast, aby internowany poniósł podlegającą zrekompensowaniu szkodę.

Wprawdzie odnośnie kwestii wysokości należnego zadośćuczynienia Sąd Okręgowy stwierdza ogólnie, że „ustalona kwota zadośćuczynienia mieści się w ustawowych granicach”, a Sąd Apelacyjny wskazuje, że zasądzona ostatecznie kwota 10.000 zł „nie jest kwotą nadmiernie wysoką, lecz zawiera w swej wysokości większy przymiot rekompensaty”, lecz ma rację prokurator, iż to ostatnie stwierdzenie nie nasuwa wątpliwości co do wysokości rzeczywiście należnego – w ocenie Sądu Apelacyjnego – zadośćuczynienia. Sąd ten mając bowiem prawo określić je na kwotę 25.000 zł tego nie uczynił, uznając że kwota 10.000 zł spełnia należycie kryteria kompensacyjne. Dlatego nie jest prawdopodobne, że gdyby nie ograniczenie kwotowe zawarte w art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, zasądzona na rzecz wnioskodawców kwota zadośćuczynienia byłaby wyższa. Wynika stąd, że treść tego przepisu, obowiązującego w czasie orzekania w sprawie, nie miała wpływu na wysokość kwoty zadośćuczynienia zasądzzonego na rzecz wnioskodawców.

Ponadto Sądy te orzekły, że J. G. był bezprawnie, bez doręczenia mu decyzji o zatrzymaniu i aresztowaniu, pozbawiony wolności przez okres miesiąca (31 dni). Ustaliły również, że jakkolwiek „internowanie było dotkliwe samo w sobie”, to jednak jedynie z początku wiązało się dla internowanego z „większym stresem i krzywdą

psychiczną” oraz, że przez cały okres pozbawienia wolności J.G. nie był szczególnie dręczony, bity i poniżany. Również te okoliczności w istocie wykluczają możliwość ustalenia wysokości należnego wnioskodawcom zadośćuczynienia na kwotę przewyższającą 25.000 zł.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że wniosek pełnomocnika wnioskodawców o wznowienie postępowania nie spełnia warunków wymaganych dla uznania skuteczności tego rodzaju wniosku. Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.

O kosztach sądowych postępowania wznowieniowego orzeczono zgodnie z art. 639 k.p.k.